

su kremenasti pješčenici ponajviše ograničeni na starije naslage (na. pr. verfenske naslage).

Posve je naravno, da ćemo sipke proizvode mekanijskog i kemijskog razaranja kamenja naći jedino u mladim i najmlađim formacijama, dok su ovakovi produkti, koji su nastali u starijim geolojskim periodama, djelovanjem raznih prirodnih sila (pritisak, gorski tlak, procijeđivanje vode) manje ili više otvrdnuli.

Kako je već prije rečeno, nastaju kršnici, ako se uglasti komadi slijepe, od valuća nastaju gromače, a od pijeska pješčenici. Ako se glina stvrdne i ščvrsti nastaje škriļjasta glina, pače i tvrd škriļjevac. Prema tome, ima li glina u sebi mnogo ili malo vapna ili ga možda nikako nema, razlikujemo vapnenasti i laporasti i glinasti škriļjevac.

Ovakovo škriļjavo kamenje ne susrećemo u Dalmaciji baš vrlo često. Ima ga nešto u karbonu, u trijasu i to napose u skupu verfenskih slojeva, u vengenskim i raibl-naslagama, u gornjem eocenu, a mjestimice po gdjekad i u ostalim formacijama.

Ako se u vapnenom i pješčanom kamenju pojavljuju naslage škriļjevca, onda ove djeluju baš kao i slojevi gline, one ne propuštaju vode, nego ju zaustavljaju. Dopre li do ovog nepropustnog sloja, koja prosjelinu ili izrovani žlijeb vode tekućice, moći će nakupljena voda da ističe na površinu t. j. na takovim će mjestima nastati vrela.

Netopivi ostatak vapnenaca, poznata nam terra rossa starijih formacija, tijekom se je dugih vremena znatno izmijenila. Željezni spojevi, koji su u početku u glini jednako razdijeljeni znadu se mjestimice u većoj mjeri nagomilati i skupljati u zrnca i bobice. Tim je nastala tvrda željezasta glina. Vremenom se ovi dijelovi još više zbiju i stvrdnu, pa ako voda mekše česti gline, koja je među ovim tvrdim zrcima otplavi, ostaju ova sama t. j. nastao je bobovac.

Željezasta glina nekih formacija (izmed krednih i promina naslaga), ima do 60% topive gline (Al_2O_3) i zove se boksit (bauxit).

U Dalmaciji nalazimo samo mjestimice kamenja, koje bi se isticalo znatnijom sadržinom kremične kiseline i usljed toga bilo tvrđe od vapnenca i lapora. Pozna se lahko po tome, što se ne da nožem parati kao vapnenac. U koliko ga ipak i kod